

NA DE BRAND

Toen Johan Zegveld de trap naar de vestibule besteeg, wist hij alleen nog dat hij iets in het gebouw moest ophalen. Ofschoon hij doordrongen was van het belang van de zaak, kon hij zich niet herinneren waarom het nu eigenlijk ging. Het kon een voorwerp zijn, een map met papieren of een enkel document dat hij niet had moeten achterlaten.

In het schemerduister zag hij de contouren van de school niet, maar hij werd geleid door het licht dat vanuit de open deuren op hem toestroomde. Hij verbaasde zich over de hoge, steile trappen.

Eindelijk was hij boven. Hij liep de school in en zag rechts van de ingang, achter een glazen schuifwand, de conciërge. Deze was een kleine, gezette man, die waakte over een reusachtige stencilmachine. Boven een grijs doorschoten baard tuurden aandachtig zijn donkere ogen, alsof niet hij maar Zegveld een aquariumvis was. Deze blik, zo zonder groet, verontrustte hem.

Recht voor hem waren de klapdeuren naar de aula. De ruiten leken van matglas. Zegveld kon er tenminste niet doorheen kijken. Hij zag wel schaduwen bewegen en achter de deuren hoorde hij, als van ver, ongrijpbare muziek met een lage bromtoon als ondergrond. Vermoedelijk was hier een feest aan de gang, georganiseerd door leerlingen of door mensen van buiten de school, aan wie men de ruimte voor een avond verhuurd had.

Hij schoot rechtsaf een donkere gang in. Zegveld meende dat hij blauw betegeld was, maar in het duister kon hij dat niet onderscheiden. Ook nu oriënteerde hij zich op licht dat vanuit een andere ruimte kwam, de toiletgelegenheid naast de lerarenkamer. Toen hij daar langsliep, klonk uit de helwitte nis het geruis van een waterval.

De deur van de docentenkamer was gesloten. Maar ik heb daar ook niets te zoeken, dacht hij. Ineens wist hij dat hij naar beneden moest, naar de klaslokalen in de lager gelegen paviljoens.

Het werd een echte afdaling, want hij liep op een stenen vloer die sterk naar beneden helde. Zegveld herinnerde zich niet dat de lokalen zo in de diepte hadden gelegen, maar hij liep door, schuifelend en zijn rug achterover houdend. Gelukkig was er langs de muur een reling, waaraan hij zich kon vasthouden. Juist toen hij dacht dat er geen einde aan kwam en dat hij steeds dieper in een zwarte vallei zou afdalen, zag hij een schijnsel, dat vanuit de vloer opstraalde.

Over de gehele breedte van de gang liep een geul. Er waren kennelijk werkzaamheden aan de verwarmingsinstallatie of aan het aderstelsel van leidingen. Aan kabels hingen ijzerbekooide werkklampen. Daaronder glom de kale schedel van Claauwen, de onderdirecteur.

Zegveld kende de reusachtige gestalte van Karl Claauwen. Toch bleef diens hoofd nog ruim twintig centimeter onder de rand van de kloof. Was het werkelijk nodig geweest om zo diep te graven?

Karl blikte omhoog en toonde hem zijn zalvende lach, die het uiteinde van de enorme neus dichterbij zijn kin bracht. Zo vormde zich een tang, die toch vriendelijk bedoeld scheen.

'Wat doe je hier, zo laat op de avond,' vroeg Zegveld.

'Het is weer helemaal mis.' Karl wees op de uiteinden van leidingen, die op verschillende hoogten vanuit de modderige wanden in de sleuf staken en op losse koperbuizen op de bodem. Hier en daar lagen plassen stookolie, waar hij met groene rubberlaarzen doorheen waadde.

'Ik probeer de goede aansluitingen weer te vinden,' zei Karl, terwijl hij links en rechts buizen van de grond oprapte en die voor de open uiteinden in de zijkanten van de kloof hield. Nergens vond hij echter een passend stuk.

'Maar dit werk hoef jij toch niet te doen, Karl?' Zegveld zag dat de gewetensvolle onderdirecteur inmiddels in een dikke laag drab stond. Weldra zouden zijn laarzen vollopen met de zwarte vloeistof. Dit kon zo niet doorgaan.

Ondanks de diepte van waaruit hij sprak, leek het hoofd van Karl nu zeer dicht bij het zijne: 'Als niemand anders iets doet, Johan, dan ligt dit op mijn weg. Op een goed ogenblik zit er niets anders op dan in te grijpen.'

Wat glom deze man terwijl hij dit zei, alsof er een transparante film van olie over zijn huid lag. Hij was de geoliede, de gezalfde, dacht Zegveld.

'Waar is de directeur dan?' vroeg hij.

Karl schudde zijn glanzende schedel. 'Waar directeurs zich afzijdig houden, wat overigens hun plicht is, daar dienen onderdirecteurs af te dalen.'

Zegveld voelde zich ongemakkelijk onder de vreemde taal die Karl uitsloeg, ook omdat hij het idee kreeg tekort te schieten, al wist hij niet waarin.

'Maar hier zijn toch monteurs voor, Karl!'

'Nee, Johan,' klonk de stem van de onderdirecteur nu weer galmend uit de diepte. 'Een monteur snapt niet hoe dit in elkaar zit. Hier dienen wij zelf verantwoordelijkheid voor te nemen.'

'Ik wist hier niets van,' zei Zegveld. 'Ik was er niet.'

'Nee, jij was er niet. Maar waarom was ik er dan wel?' De onderdirecteur die - dat zag Zegveld nu wel - lijdend in de diepte stond, zond bij deze laatste opmerking een droeve glimlach naar hem op. Een hevige schuld, die toch ten onrechte was, doorlijmde hem.

'Ik moet naar mijn lokaal.'

'Gebruik dit maar.' Karl stak een balk omhoog, die Zegveld over de gehele breedte van de kloof kon leggen. Voorzichtig zette hij zijn rechtervoet erop. De balk was zo smal dat hij zijn voeten precies voor elkaar moest plaatsen. Het leek ook alsof de overzijde ineens veel verder weg was. En hij zag een inkeping, ongeveer op tweederde lengte van het stuk hout, alsof daar vroeger een dwarsverbinding was geweest. Hij betwijfelde of de balk op die plek sterk genoeg zou zijn.

Achter hem klonk de muziek luider; iemand had de deuren van de aula opengezet. De lage bromtoon scheen nu alles te overstemmen.

'Ja, nu komt het erop aan, mannetje,' schreeuwde Karl er tegenin.

Ik moet mijn spullen nog ophalen, dacht Zegveld, toen hij in het niets tuimelde.

De wekker stond op half vijf. Er reed iets zwaars over de weg voor het huis. Het leek op militair materieel. Vreemd, dat je zo'n geluid in je droom verwerkte.

Nachtmerries kon je de dromen van de laatste tijd niet noemen, daar waren ze niet gruwelijk of angstaanjagend genoeg voor, afgezien misschien van de val van daarnet. Maar valpartijen hoorden nu eenmaal bij dromen. De nachtelijke fantomen waren wel lastig. Ze holden hem uit doordat ze keer op keer zijn slaap vernietigden.

En waarom had hij niet vlak na zijn vertrek van de school gedroomd? De eerste maanden van zijn pensioen waren emotioneel onbestemd geweest, maar niet echt moeilijk of droevig. In feite was hij soepel in zijn andere bestaan gegleden. Wel had hij gemerkt dat er weinig lijn in zijn herinnering was, alsof de ruim dertig jaren leraarschap een onvast, contourloos lichaam vormden, zonder kop of staart. Hoogstens was er zoiets als: voor of na de brand.

Ooit was het hoofdgebouw verwoest door een nachtelijke vuurzee, aangestoken of door kortsluiting veroorzaakt, dat was nooit opgehelderd. 's Morgens trof hij boven aan de heuvel de zwartgeblakerde en druipende ruïne aan. De vloer van de administratieruimte was in die van de fietsenkelder geploft. Daar, in groene rubberlaarzen gestoken, waadde Karl Claauwen door plassen bluswater, terwijl hij doorweekte mappen en halfverkoelde dozen met systeemkaarten opviste.

'Misschien kunnen we nog wat gegevens redden,' zei hij.

Karl was de enige die zoiets deed. De overige leraren keken toe, in een stemming die neigde naar hilariteit. Een enkeling herkende een halfvergeten puberddroom. Door de typische bouw van de school, met de min of meer losstaande paviljoens, waren de lokalen echter gespaard gebleven. De lessen gingen door.

De gehavende kop moest gereconstrueerd worden, maar de gave ledematen lagen er nog, op elegante wijze neerwaarts uitgespreid over een groene glooiing en gestuit door de beloverde laan die decennia lang van en naar Zegvelds huis voerde. Hoe vaak had hij die route van enkele minuten gevolgd? De gelijkvormigheid van die duizenden wandelingen en de jarenlang ongewijzigde regelmaat van het volgens rooster lesgeven in hetzelfde lokaal, waren er wellicht de oorzaak van dat zijn herinneringen meer in elkaar overliefden dan dat ze in een chronologie pasten. In zijn hoofd vormden gebeurtenissen in en om de school

een tijdloze constante, die toch bestond uit beelden en klanken die in een eindeloze wisseling opdoken. Ongeveer zoals de zee bij de dichter Willem Kloos, dacht de neerlandicus Zegveld soms.

Alleen de brand was een teken in de tijd, maar lang niet zo dramatisch als de Tweede Wereldoorlog, die voor zijn ouders de geschiedenis in twee stukken had gekerfd.

Over het diffuse van zijn herinnering had hij veel nagedacht. Maar het had hem meer verwonderd dan verontrust. En dromen, die, zoals nu, de nacht aan repen scheurden en zo de dag tot een uitputtingsslag maakten, had het niet opgeleverd.

In Zegvelds afscheid school geen tragiek. Hij behoorde niet tot het zwakke gilde dat wanhopig uit het onderwijs probeerde te vluchten of verlangend uitzag naar het pensioen en dat juist daardoor voortijdig gesloopt was. Tot de laatste dag stond hij gezond en sterk voor de klas. Nooit had hij het leraarsambt minderwaardig gevonden, als iets waaraan men moest ontsnappen. In alle rust had hij het tijdstip afgewacht waarop hij krachtens zijn leeftijd recht kreeg op een kalm bestaan. Het had niet eerder en niet later hoeven komen. Hij betreurde niets.

Weliswaar had hij geen dagelijks contact meer met collega's, maar hoevelen daarvan zaten niet vroegoud en tobbed aan de koffietafel: lieden in de kracht van hun leven, die mekkerden over onhandelbare leerlingen. Ondenkbaar voor hem, met zijn onwrikbare orde, die hij niet door een ijzeren tucht afdwong maar door luchtig toneelspel van leraar die sinds lang geen tegenstand verwachtte.

Naar de school zelf voelde hij ook geen heimwee. Na een fusie was er van het oorspronkelijke Lyceum weinig meer over en de directie bleek onmachtig tot bezieling van een nieuwe schoolcultuur. De samenhang was weg, de verbrokkeling en verwording zetten in. Hij kon dit nog enige tijd - niet altijd zonder macaber genoeg - aanzien. En tenslotte verliet hij zonder spijt het zinkende schip.

Dromen over zijn vroegere werkkring bleven uit. Ook toen hij in de lokale pers las dat de school zou verdwijnen uit het dorp, naar een nieuwe behuizing in een andere plaats. Die plannen bestonden immers al jaren.

De nachtelijke schimmenwereld ontstond pas een jaar geleden. En inmiddels was hij er bijna aan gewend om chronisch vermoeid en met branderige ogen rond te lopen. Soms sloeg de vermoeidheid om in een vreemde hyperactiviteit, alsof zijn lichaam een stimulerende stof produceerde.

Boodschappen en bibliotheekbezoek maakten onvermijdelijk dat Zegveld nog minstens vier keer per week langs de school wandelde of fietste. Drie jaar lang deed hij dat zonder weemoed. Zolang was het gebouw nog als een normale school bevolkt gebleven - weliswaar steeds spaarzamer - en zag hij nog kinderen af en aan fietsen. Hij keek graag naar dat vrolijke gewemel, vooral na drieën als de leerlingen uitzwermden naar de omliggende dorpen.

De aanblik van vroegere collega's achter de zacht spiegelende ruiten en de rijen van luisterende of schrijvende scholieren verdroeg hij, zonder een ogenblik te denken: hier hoor ik niet meer bij. Ook de kinderachtige triomf van de vrijgestelde ontbrak.

Hij bespeurde pas - en dan nog alleen in half doorwaakte nachten - dat iets hem uit zijn baan had geslingerd, nadat hij op een dag gezien had dat de ramen van de paviljoens die onderaan de heuvel, dus het dichtst langs de weg stonden, waren dichtgespijkerd met planken.

'Het is een ellendig gezicht,' zei hij tegen zijn vrouw, terwijl hij zijn bibliotheekboeken op tafel smakte.

Zegveld greep onder zijn pullover en haalde uit de borstzak van zijn overhemd een pakje met sigaretten, waarvan hij er één tussen misprijzende tuitlippen stak. Daarna plofte hij in zijn leunstoel.

Zijn vrouw, die aan de tafel zat, keek naar zijn rossige achterhoofd. Na een minuut van stilte ontstak hij zijn sigaret.

'Het is een kwestie van tijd,' klonk een grafstem door de blauwe walm, 'maar de school gaat onherroepelijk naar de bliksem.'

'Wees blij dat je er niets meer mee te maken hebt,' zei z'n vrouw.

Die blijdschap lukte op dat moment niet, maar hij wilde toch iets terugzeggen:

'Ik beklaag de mensen die onder deze omstandigheden moeten doorwerken.'

Dat was niet helemaal eerlijk, want hij had vooral zelf de pest in, om iets in hemzelf. Hij zei het maar om zijn vrouw een plezier te doen, om de nooit verwoorde afspraak te beamen, die zei dat ze het goed hadden in een niet meer door de school geordend leven.

'Staat dat nieuwe gebouw er al?'

'Ach, welnee! Je hoort voortdurend dat er gezeik is met ambtelijke procedures, om vergunningen en zo. De eerste paal moet nog in de grond geslagen worden.'

Zegveld, die in het drassige Westen van het land was opgegroeid, was van een generatie die bouwen nog associeerde met het in de bodem stampen van heipalen. Hij bedacht niet, dat een betonnen casco binnen enkele weken op de Veluwe zandbodem kon verrijzen.

'Ben je al eens gaan kijken op het bouwterrein?'

Hij pufte met zijn lippen, wat ook alleen bedoeld had kunnen zijn om rook uit te blazen. Het was een manier om zijn schouders op te halen, zonder zijn schouders daarvoor te gebruiken.

'Ik heb daar niks te zoeken,' zei hij.

Niet het nieuwe, maar het oude gebouw ging hem bezig houden.

Hij keek weer naar de wekker. Vijf uur! Een half uur had hij liggen staren. Het is verdomme dromen of piekeren, dacht hij. En waarover in godsnaam? Over dat stomme gebouw! Hier moest een oplossing voor komen. Vreemd genoeg voelde hij dat die oplossing klaarlag, maar nog net niet binnen handbereik.

Even overwoog hij om beneden te gaan lezen en een sigaret te roken. Dan kon hij vast aan zijn ochtendhumeur beginnen. Dat was dan fijn al over als zijn vrouw opstond. Hij vreesde echter het voortijdig ontwaken van hond en echtgenote. De eerste moest dan terstond worden uitgelaten, de laatste eiste thee op bed alvorens weer als een blok in slaap te vallen.

Voor het huis reden nu geen zware voertuigen meer. Verder weg hoorde Zegveld ze nog wel, alsof ze enkele honderden meters verderop tot stilstand waren gekomen, met stationair draaiende motoren.

Hij dacht na over de steile trappen in zijn droom. Ze waren een overdreven versie geweest van de op menselijk maat gemaakte treden die naar de ingang van het oude hoofdgebouw voerden. Gek trouwens, dat hij altijd over het gebouw van voor de brand droomde.

Bij mooi weer zaten er leerlingen op de treden, ze dienden als locatie voor de jaarlijkse klassiefoto's en ze gaven een duidelijk karakter aan de entree van de school. Dat veranderde na de brand. Want de ingang van de nieuwbouw was beschaamd weggestopt onder een uitstulpende witte voorgevel. De bezoeker die het gebouw betrad, begreep nauwelijks hoe het in elkaar zat. Alleen de ranke paviljoens herinnerden nog aan een architectuur van licht, lucht en ruimte.

In zijn herinnering aan de oude stenen trap was een wrang beeld: op een van de eerste warme dagen, vlak voor een zomervakantie, strompelde een lerares stomdronken naar boven. Vlak voor de deur viel ze gemeen op haar ellebogen. Dat gebeurde onder de vrolijke zon in juli. Niet meer aan denken, nam hij zich voor. Ledematen ontspannen en diep ademen!

Voor de kamer van de directeur was gekrakeel. De gesoigneerde grijsaard, doorgaans beheerst in stem en gebaar, zag vuurrood en hield met uitgestrekte armen een jongen bij de schouders. Deze schreeuwde en trachtte zich los te wringen. Niet om weg te lopen, zo bleek, maar om de directeur venijniger tegen de schenen te kunnen schoppen dan hij nu al deed.

Het zilveren haar van de directeur stond in een dwaas kuifje overeind en het zijden sjaaltje zat scheef om zijn nek met woedend gezwollen aderen.

'Wil je godverdomme ophouden!' riep hij. 'En toen hij Zegveld gewaar werd: 'Nu zie je wat er van komt als je zulke elementen hier binnenhaalt! Als christen vloek ik eigenlijk nooit, maar als ze het bloed onder je nagels vandaan halen...'

Zegveld bekeek de jongeman, die verbeten doorschopte. Boven staalomrande brilleglazen stonden borstelige wenkbrauwen, die samen met de uitstaande krullen op het massieve hoofd een indruk van ver-vaarljke opstandigheid gaven. Hij was een korte, pezige worstelaar. Te zwaar en gedrongen voor een jongen. Was dit wel een jongen? Zeker, er waren lieden die reeds in de adolescentenleeftijd een wijkende haargrens vertoonden, maar deze kleine schenenschopper keek men al recht op de hoofdhuid. De bruine krullen waren niet meer dan een krans van dansende kurketrekkers rond een kale schedel.

Ineens begreep Zegveld dat de energieke en bruuske bewegingen van de opstandeling een eerste indruk van jeugdigheid hadden gewekt, maar dat de directeur feitelijk in gevecht was met een volwassen man, die zeker tegen de vijftig liep.

Misschien zorgde ook de kleding van bleke katoen, een zogenaamd spijkerpak, voor het jongensachtige uiterlijk van de man, tenminste waar het de gestalte betrof; de gegroefde kop liet geen twijfel over zijn leeftijd.

Hoe eigenaardig dat de directeur dat niet gezien had.

'Jullie moeten hiermee ophouden,' riep Zegveld. 'Dit is decorumverlies en dat vind ik bij volwassenen uiterst pijnlijk.'

Het handgemeen stokte. Zonder enige verbazing herkende hij nu in de man met het tegenstrijdige voorkomen zijn collega Fred Schoonman.

'Zie je niet met wie je in gevecht was?' vroeg Zegveld aan de directeur, wiens naam hij zich niet herinnerde. 'Het is een collega, geen schooljongen.'

'Des te erger dat hij zich zo gedraagt,' antwoordde de directeur, die ineens minder grijs was en plotseling een bruine snor droeg, die Zegveld nog niet eerder had gezien.

Voor het eerst zei Schoonman iets verstaanbaars: 'Ik wil deze man een democratisch geweten schoppen! Het enige wat hij wil is directeurtje spelen.' Hij had een diepe stem van gruis, die geruststellend naar sigaretten klonk.

'Gedraag jij je niet een beetje onvolwassen, Fred?' vroeg Zegveld.

'Dat zou ik denken ja,' beaamde de directeur, die meende in Zegveld een medestander te vinden, 'iemand die zonder aanleiding begint te schoppen is slecht voor het imago van de school.'

'Bedenk wel,' zei Zegveld, 'dat ik boven de partijen sta en noch voor de een, noch voor de ander ben. Misschien vind ik voor jullie beiden een oplossing.'

'Neem hem alsjeblijft mee,' zei de directeur, die zeer vermoeid leek. Hij verdween snel achter zijn deur.

Ook de stem van Schoonman klonk nu mat en teleurgesteld:

'Ik wil door deze man niet meer bij de voornaam genoemd worden en ik zal hem voortaan uitsluitend als "directeur" aanspreken.'

Plotseling liepen ze samen buiten, voor de school. Schoonman zei: 'Jouw optreden is voorbeeldig, Johan. Je bent de enige echte liberaal die ik ken.'

Van dat laatste begreep Zegveld niets. Dat hoefde ook niet, want het beeld van Schoonman vervaagde en maakte plaats voor dat van een donkere slaapkamer. De wekker stond op half zes. Dat betekende dat hij weer bijna een half uur had liggen nadenken. Dromen duurden immers maar enkele seconden.

Omdat het al diep in oktober was, zou het voorlopig nog niet licht worden. Mischien maak ik nog kans op een uur slaap, dacht hij, maar dan moet ik niet plat op mijn rug blijven liggen. Hij draaide op zijn zij en kromde zijn rug.

Hij keek van bovenaf in een lokaal met slechts twee smalle ramen, hoog in de muur aangebracht. Een zinsnede schoot hem te binnen: '.....daarlangs stootte hortend de wind.' Het was overbekend, maar waar kwam het vandaan?

Nu hoorde hij ook een fluittoon, als van wind die langs de ramen joeg.

Er heerste hier een schemerduister en Zegveld verbaasde zich erover dat het schrijvende schoolmeisje, dat daar beneden aan een tafel zat, nog letters kon onderscheiden. Hij daalde af via een wenteltrap, die hij van een film kende.

Hij herinnerde zich niet dat er op school zo'n leslokaal bestond. Het leek een bassin, een leeggelopen zwembad.

'Wat doe jij hier nog zo laat en zo alleen,' vroeg hij aan het meisje. Zegveld deed zijn best op de stem van een oom. Toenadering was goed, maar mocht niet ontaarden.

Het meisje keek op van haar werk en hij zag een gewoon schoolkind, kennelijk uit de hoogste of op één na hoogste klas. Ze was bijna vrouw, met ronde wangen nog, maar met volwassen welving onder wit katoen. Zo'n bloes stond op schoolfoto's van twintig, dertig jaar geleden.

'Ik wacht al heel lang op u,' zei ze. 'U zou mijn werk bekijken en zeggen wat u er van vond.'

'Maar ik doe toch nooit lang over correctiewerk?'

'Ach, correctiewerk....' Ze streek een donkere lok van haar voorhoofd, geërgerd bijna, als betrof het hier geen gewoon nakijken, maar iets anders, iets dat Zegveld niet kon of wilde begrijpen. Haar optreden sprak van een geliefde die in fantasie tekortschoot.

Hij dacht na over wat hij terug kon zeggen. Buiten vlaagde kortademig de wind.

Zegveld kon haar ogen niet zien, hij keek naar neergeslagen wimpers. Het kon verlegenheid zijn, maar misschien mokte ze.

'Wil je dat ik er nu naar kijk?'

'Niet nu,' zei ze. 'Weet u echt niks anders?' Ze sloeg haar ogen op, die donker waren en van vuur. Haar blik trof hem als een eeuwenoud verwijt. Het was de fatale mengeling van liefde en ingebrekestelling, het patent van elke vrouw.

Ik verzaak, dacht Zegveld. Maar waarom? Welke brand dient hier geblust?

'Kom mee naar boven,' zei hij. 'We kunnen hier niet samen blijven.' Het leek of hij tegen de fluitende wind moest inschreeuwen.

Hij stond al weer bovenaan de trap. In de diepte zat het meisje, stil en met gebogen hoofd. Ze schreef niet, haar handen lagen op het tafelblad.

Beneden piepte de hond, misschien al een half uur. Het dier stond kennelijk op springen en krabde tegen de keukendeur.

'Ga jij nu maar eens,' zei zijn vrouw.

Zegveld stond op en schoof het gordijn op een kier. Het begon licht te worden.

Toen hij buiten liep, met de bruinzwarte hond aan de lijn, zette hij koers naar het schoolgebouw. Daar was een bosrand waar het dier zijn behoefte kon doen.

De laatste maanden had hij gezien hoe steeds meer lokalen met houten schotten waren dichtgespijkerd. Aan de kop van het gebouw, bovenaan de heuvel, was nog bedrijvigheid geweest maar de ledematen stierven langzaam maar zeker af. Om de een of andere reden trof hem dit meer dan de vernietiging van het hoofdgebouw door brand, zoveel jaren geleden.

De ware ziel van een school zat toch in de klaslokalen, niet in het bureaucratisch hoofdkwartier. Dat was ook duidelijk geworden toen het nieuwe hoofdgebouw verrees, een hersenloos ontwerp, waarin aan de docentenkamer een duistere sleuf was toebedeeld. De zuinige raampartij bood nauwelijks uitzicht op de rij bomen, die Zegveld in zijn leraarsleven had zien veranderen met de seizoenen en in de loop der jaren tot zelfverzekerde reuzen had zien uitgroeien. Men moest bukken en met de neus tegen het glas staan om ze te zien.

Het gebouw zat vol onverklaarbare hoeken en nissen, bedompte gaten, die men moest beschouwen als garderobes en toiletten. Rokers waren verbannen naar een hol. Men kon er niet zitten zonder elkaar met de knieën aan te stoten.

De aula echter, was een fabriekshal, in snoeptinten geverfd. In deze wijsheid werden afscheidsrecepties futiele rituelen, alsof men handen schudde op een verlaten perron. Feesten bloedden er dood.

Het was symptomatisch voor een tijd waarin stijl en gevoel voor verhoudingen het aflegden, ook in het onderwijs zelf, waar de door carrièrepolitici in omloop gebrachte bedenksels triomfeerden over vakkennis en schoolmeestersinstinct.

Een zijweg van de laan voerde omhoog, naar de hoofdingang van de school. Ook de glazen verbindingssleuven tussen de paviljoens waren geblindeerd door houten schotten.

Nu zag Zegveld de voertuigen die in de vroege morgen voor zijn huis langs waren gereden. Ze stonden in een rij bij de hoofdingang, als goedge dieren die wachtten op tewerkstelling. Er was een truck met oplegger, een kraanwagen en er stonden drie bulldozers. Alle voertuigen waren geel, evenals de schafteek, die aan de bosrand geplaatst was. Werklieden in overalls zaten om een tafel, de handen om een mok koffie.

In het sterven van de school was een nieuwe fase ingetreden. Hij was benieuwd naar wat er komen ging. Waarom wist Zegveld niet, maar hij verheugde zich erop. Misschien zou deze dag zelfs de oplossing van zijn nachtelijke problemen brengen. Omdat er nog weinig scheen te gebeuren, liep hij verder. Hij maakte een omtrekkende beweging door het bos en de villawijk achter de school en naderde vanuit een tegenovergestelde richting zijn woning.

's Middags stapte hij op de fiets om naar de bibliotheek in de stad te gaan.

Bij de school trok een dreunend geluid zijn aandacht en hij reed de steile zijweg op, tot hij bovenaan bij het hoofdgebouw stond. Buurtbewoners, sommigen herkende hij als oud-leerlingen, keken naar de kraanwagen. Een enorme, metalen kogel werd omhoog gehesen en met een machtige zwaai tegen het gebouw gesmakt. Er klonk een knal en daarna geraas van vallend puin. Toen de stofwolk was opgetrokken, lag de rectorkamer voor allen bloot. Het vertrek hing dwaas en nutteloos in het niets. Natuurlijk was het ontruimd, maar naast de deur zag Zegveld nog een vaantje hangen, dat ooit was uitgegeven ter gelegenheid van een sportdag. Een prikbord hing leeg tegen een van de binnenmuren.

Weer dreunde de loden bal tegen de gevel en een ogenblik later staarde de leraarskamer blind naar het joelende publiek. Zegveld wilde wel meejuichen.

Spoedig zou deze ruimte, die door muren en glas geschikt was tot een plek voor leraren en scholieren, niets meer zijn dan de herfstlucht die over de heuvel joeg. Liet men de fundamenten ongemoeid, dan waren die binnen enkele jaren overwoekerd. Het groen zou op de heuvel zijn rechten hernemen.

Een halfslachtige tussentijd was voorbij en hij zou die nacht in een droomloze slaap zinken. Maar voor het moment voelde hij baldadigheid opkomen.

Dit moet ik mijn vrouw vertellen, dacht Zegveld. En hij roetste snel de heuvel af. Eenmaal beneden in de laan, waar de bomen hun laatste dorheid meegaven aan de oktoberwind, ging hij steeds sneller trappen. Niet zozeer uit haast, maar omdat hij een nieuwe, frisse kracht in zijn benen voelde stromen.